

Anders denken dan anderen

Libbe Jonkman is instrumentmaker van beroep. Allerlei niet-alledaagse instrumenten verlieten zijn werkplaats. Zijn producten redden levens, waren nuttig bij precieze operaties van baby's en er staat zelfs iets 'Made by Libbe' op de planeet Mars. Aan de andere kant: koffiezetten vindt hij lastig.

REMCO HOFMAN

URETERP In de werkplaats in zijn eigen woning in Ureterp staan allerlei grote, zware machines die je normaal in een fabriekshal aantreft: een hoogprecisieboormachine en een hoogprecisiedraaibank. Libbe: "Dy draait op inmicronmillimeter nauwkeurig. Dat is een duizendste van een millimeter." Op de werktafel liggen enkele tekeningen voor het ontwerp van een voorvork van een heftruck. Een eenvoudig klusje dat Libbe tussendoor doet. Hij heeft veel ingewikkelder zaken bij de hand gehad. Zaken die van levensbelang zijn en die mensenlevens hebben gered.

Nachtkijkers

Libbe (69) werd geboren in Leeuwarden en spreekt Fries en Liwadders door elkaar. Als kind op de lagere school verveelde hij zich stierlijk en hield hij zich bezig met het nabouwen van Thunderbirds, een populaire sciencefiction kinderserie uit de jaren zestig. "Op skoalle siet ik ?t it raam te staren." Toch was hij niet alleen met techniek bezig, hij was ook elke dag in het zwembad te vinden. Later werd hij judoleraar. Een man met vele talenten. Na de lagere schaal ging Libbe naar de LTS

(Lagere Technische School) om later een opleiding tot instrumentmaker te volgen. Hij ging aan de slag bij Delft Instruments in Roden, dat bekend werd vanwege de productie van nachtkijkers. Een instrument dat soldaten gebruiken om in het donker te kunnen zien. "Ik ontwierp daar meetapparatuur om licht te meten. Daar is namelijk geen standaard voor."

Zelfstandig

Bij het uitbreken van de oorlog in Irak in 2003 deden de Amerikaanse eigenaren de fabriek op slot en besloot Libbe voor zich zelf te beginnen. In Drachten kocht hij een pand op het industrieterrein. 'It wie in âlde troep. Asto de doar yn-trappes wiest binnen.' Vanuit dat oude pand begon Libbe na te denken. Over zaken waarvan een normaal mens geen weet heeft en al helemaal niet over nadenkt. Hij had al contact met het UMCG in Groningen en ontwierp zelf beademingsapparatuur. Het kostte hem een half jaar om een exemplaar te maken. Het UMCG was zo tevreden over de kwaliteit dat ze 30 apparaten bij hem bestelden. "Dat wie te folle foar my allinich, want ik wol gjin persoanjel ha. Dus dat ha ik ôfwezen." Libbe's

Libbe Jonkman Sietse de Boer

beademingsapparaat is nog jarenlang gebruikt naast de moderne apparatuur van Siemens en Philips. "Myn apparaat wie better omdat it storingsfrij wie."

Anders denken

Libbe heeft dan wel onverwachte en ongekende talenten, maar er zijn ook dingen die hij niet kan. Koffie zetten gaat hem niet al te gemakkelijk af en hij zal ook nooit vriendjes worden met de stofzuiger. "Iten siede? Ik soe net witte hoe it moest." Libbe denkt heel anders dan de meeste andere mensen en dat maakt het moeilijk voor hem om met anderen te communiceren. Zijn vrouw Corry weet er alles van: "Oan de iene kant hat hy in grutte knobbel en oan de oare kant hat er wat deukjes." In de

loop der jaren maakte Libbe tal van bijzondere instrumenten. Per jaar worden er bijvoorbeeld ongeveer 300 baby's geboren met een hersentumor. Die baby's kunnen niet geopereerd worden met een gewone schedelklem, de schedel van een baby is daar te dun voor. "Ik ha doetiids in skedelklem makke spesjaal foar baby's yn 'e foarm fan 'e memmehân."

Fotografie

Maar Libbe heeft nog veel meer dingen ontworpen waar de mensheid wat aan heeft. Wat te denken van een endoscoop die gebruikt kan worden om baby's met een waterhoofd te opereren? Made in Oerterp by Libbe Jonkman. Verder heeft hij nog wat klusjes tussendoor

gedaan, zoals het oplossen van problemen met het koelwatersysteem van kerncentrales in Engeland. Er staat zelfs iets op de planeet Mars dat door Libbe bedacht is. Hij is dus ook een beetje buitenaards. Inmiddels is Libbe bijna 70 en wordt het tijd om te stoppen. Tijd voor andere dingen. Tijd voor 'gewone mensen' dingen'. "Ik stopje mei ûntwerpen en it meitsjen fan instrumenten. Ik rûmje myn spullen op, mar dy masjines bliuwe stean." In zijn vrije tijd wil hij straks een fotografie cursus volgen in Ureterp. Even iets heel anders of toch ook weer niet. "Ik maak vrijwel nooit foto's, maar zo'n camera vind ik zo'n fascinerend ding. Daar wil ik alles van weten."